

HỘI THẢO KHOA HỌC QUỐC TẾ VỀ “ĐỘNG LỰC ĐỔI MỚI SÁNG TẠO TRONG BỐI CẢNH CHUYỂN ĐỔI SỐ - TỪ TÂM NHÌN ĐẾN THỰC TẾ”

★ **ThS ĐOÀN NGỌC HÀ**

*Viện Lãnh đạo học và Chính sách công,
Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh*

Trong ngày 25/10/2023, Hội thảo khoa học quốc tế về “Động lực đổi mới sáng tạo trong bối cảnh chuyển đổi số - Từ Tâm nhìn đến Thực tế” đã được tổ chức tại Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

1. Cơ quan tổ chức Hội thảo

Hội thảo là kết quả của hợp tác học thuật giữa Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh với Tổ chức các nhà khoa học và chuyên gia Việt Nam toàn cầu (AVSE Global). Tham gia tư vấn chuyên môn cho lãnh đạo Học viện là Vụ Quản lý khoa học, Vụ Hợp tác quốc tế và Viện Lãnh đạo học và Chính sách công - là viện chuyên ngành, trực tiếp nghiên cứu, giảng dạy về khoa học lãnh đạo và chính sách công ở chương trình đào tạo Cao cấp lý luận và đào tạo sau đại học của Học viện.

Tổ chức các nhà khoa học và chuyên gia Việt Nam (AVSE Global) đang là một trong những tổ chức quốc tế tiên phong trong tư vấn chiến lược, đào tạo quản lý cấp cao và tổ chức diễn đàn chuyên môn, đóng góp vào sáng tạo cho phát triển bền vững ở Việt Nam. AVSE Global là một tổ chức phi chính phủ có trụ sở chính tại Paris, Pháp. AVSE Global gồm các nhà khoa học và chuyên gia Việt Nam có phạm vi hoạt động toàn cầu với

300 thành viên thường trực và hơn 10.000 chuyên gia hợp tác từ hơn 20 quốc gia trên bốn châu lục, suy nghĩ, kết nối và hành động theo phương châm Tài năng - Đổi mới sáng tạo - Bền vững (T.I.S Talents.Innovation.Sustainability).

Đây là lần thứ 3 hội thảo khoa học quốc tế được phối hợp giữa hai cơ quan, tổ chức tại Học viện trung tâm. Lần 1 được tổ chức năm 2018 với chủ đề là “Lãnh đạo và đổi mới chính sách trong kỷ nguyên số”. Lần 2 được tổ chức năm 2021, phối hợp hình thức trực tiếp và trực tuyến, với chủ đề là: “Quản trị phát triển bền vững trong bối cảnh đại dịch COVID-19”.

2. Mục tiêu của Hội thảo

Hội thảo được tổ chức nhằm:

- Tạo ra một diễn đàn để thu hút, quy tụ các nhà khoa học và các nhà hoạt động thực tiễn trong và ngoài nước, trong và ngoài Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, AVSE Global, triển khai nghiên cứu và chia sẻ tri thức về lý luận, cơ sở học thuật và thực tiễn về đổi mới sáng tạo và thúc đẩy đổi mới sáng tạo: vai trò, động lực, các thách thức, các chủ trương, định hướng, quan điểm, và giải pháp chính sách thúc đẩy đổi mới sáng tạo trong bối cảnh chuyển đổi số.

- Tạo cơ sở cho phát triển ý tưởng, xây dựng khuyến nghị chính sách nhằm cải thiện năng lực lãnh đạo, quản lý khu vực công; tiếp tục xây dựng và triển khai các kế hoạch hợp tác nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội; huy động vai trò của các tổ chức ngoài nhà nước trong hoạch định đường lối, chính sách tạo động lực và thúc đẩy đổi mới sáng tạo trong bối cảnh chuyển đổi số góp phần phục hồi kinh tế sau đại dịch, tận dụng tốt các cơ hội của cách mạng công nghệ và công nghệ thông tin nói chung và quá trình chuyển đổi số nói riêng.

- Bổ sung hệ thống thông tin tham khảo nhằm phục vụ nghiên cứu, đào tạo, bồi dưỡng cho lãnh đạo, quản lý các cấp; phát triển năng lực nghiên cứu, quản trị dự án nghiên cứu, giảng dạy cho đội ngũ cán bộ, giảng viên của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh nói chung, Viện Lãnh đạo học và Chính sách công thuộc Học viện nói riêng, hướng tới đạt chuẩn quốc tế về nghiên cứu và đào tạo.

3. Nội dung, chương trình Hội thảo

Việc lựa chọn chủ đề được đưa ra trong bối cảnh các thách thức về phát triển và cạnh tranh giữa các quốc gia đang ngày càng lớn hơn trong bối cảnh chuyển đổi số.

Đổi mới sáng tạo được xác định là nhân tố quyết định thành công trong phát triển của các quốc gia. Các quốc gia, địa phương đang đứng trước không chỉ cơ hội mà cả rất nhiều thách thức hiện hữu và tiềm năng trong phát triển, bao gồm cả những thách thức không dễ dự báo và vượt qua để chuyển dịch cơ cấu kinh tế và mô hình tăng trưởng, bảo đảm công bằng, an sinh xã hội, và bảo vệ môi trường. Một trong những thách thức xuyên suốt, mang tính chiến lược là đưa ra được những lựa chọn có tính đột phá để vừa khơi nguồn sáng tạo và tạo động lực cho quá trình chuyển đổi có tính lâu dài, vừa hạn chế những mặt tiêu cực của

bối cảnh mới. Trong bối cảnh đó, khoa học và công nghệ nói chung và các cơ chế đổi mới sáng tạo nói riêng tiếp tục có ý nghĩa then chốt, đóng vai trò chìa khóa, là động lực, dẫn dắt cho đổi mới sáng tạo, nhất là trong bối cảnh số trên toàn cầu và chuyển đổi số ở Việt Nam hiện nay.

Chuyển đổi số được xem như là một lộ trình tất yếu để các quốc gia, ở mọi cấp độ (trung ương và địa phương), mọi phương diện (chính trị, kinh tế, văn hóa xã hội) đạt được các phẩm chất cần thiết trong điều hành như tính minh bạch và đáp ứng cao, khả năng linh hoạt và cơ hội chủ động trong thông tin và ra quyết định; tính nhạy bén trong thông tin và cơ hội cắt giảm chi phí và thủ tục rườm rà, không cần thiết.

Môi trường số và bối cảnh chuyển đổi số hiện nay mang đến nhiều cơ hội cho mọi quốc gia, mọi khu vực, thành phần trong xã hội, giúp thực hiện thành công các mục tiêu phát triển bền vững trong từng bối cảnh cụ thể. Tuy nhiên, chính tiến trình này cũng làm bộc lộ quyết tâm chính trị, năng lực nắm bắt thời cơ,... điểm mạnh lẫn điểm yếu, thậm chí điểm nghẽn về thể chế, chính sách và năng lực lãnh đạo của các quốc gia.

Đổi mới sáng tạo trong bối cảnh chuyển đổi số, do vậy, vừa là một động lực, vừa là một điều kiện để lãnh đạo, quản trị công tốt nhằm không ngừng cải thiện năng lực cạnh tranh quốc gia, năng lực cạnh tranh địa phương, xây dựng thương hiệu quốc gia, thương hiệu địa phương;

Tham dự khai mạc Hội thảo có:

- GS.TS. Nguyễn Xuân Thắng, Ủy viên Bộ Chính trị, Giám đốc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh; Chủ tịch Hội đồng lý luận trung ương, đại biểu Quốc hội.

- GS.TS. Lê Văn Lợi, Phó Giám đốc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

- GS. Nguyễn Đức Khương, Phó Trưởng Khoa (Giám đốc điều hành) Trường Kinh doanh EMLV

và Giám đốc Phát triển quốc tế, De Vinci Higher Education, Pháp, Chủ tịch AVSE Global.

- Đại diện một số ban, bộ, ngành trung ương, như: Bộ Thông tin và Truyền thông, Bộ Khoa học và Công nghệ, Trung Tâm Đổi mới sáng tạo quốc gia Việt Nam (NIC) thuộc Bộ Kế hoạch và Đầu tư,... đại diện một số địa phương; đại diện một số tổ chức quốc tế tại Việt Nam như Ngân hàng Thế giới, Trung tâm Việt - Úc.

- Các học giả có bài tham luận đến từ Canada, Ấn Độ, Hàn Quốc, Iceland, Nhật bản, Pháp, Xingapo, Hồng Kông,...

- Các học giả Việt Nam có bài tham luận và bài viết cho Hội thảo như từ Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Viện Hàn lâm Khoa học công nghệ Việt Nam (VAST), Học viện Phụ nữ Việt Nam, Học viện Hành chính quốc gia, Đại học quốc gia Hà Nội, Đại học Kinh tế quốc dân,

- Đại diện lãnh đạo các đơn vị thuộc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh và một số tổ chức đào tạo, nghiên cứu khoa học, như: Học viện Ngoại giao, Viện Hàn lâm khoa học xã hội Việt Nam (VASS), Đại học RMIT Việt Nam, Trường Đào tạo cán bộ Lê Hồng Phong Hà Nội,.

- Đại diện một số cơ quan thông tấn báo chí.

- Tham dự trực tuyến có đại diện lãnh đạo, cán bộ, giảng viên từ các Học viện khu vực của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, các trường chính trị tỉnh, thành phố trên toàn quốc.

Trình bày tham luận có các học giả, các nhà quản lý, lãnh đạo của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, các bộ, ngành, cơ sở đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức và giáo dục đại học trong nước cùng các học giả quốc tế.

Hội thảo diễn ra dưới hình thức có phiên Khai mạc, phiên Bế mạc toàn thể và các phiên hội thảo với các tiêu chủ đề khác nhau. Trong buổi sáng ngày 25/10, sau khi nghe phát biểu khai mạc của Giám đốc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí

Minh và Chủ tịch AVSE Global, Hội thảo đã dự phiên toàn thể với 2 tham luận đặc biệt và 4 tham luận chuyên sâu, Hội thảo cũng nghe thảo luận bàn tròn với 6 diễn giả trong nước quốc tế và 15 lượt phát biểu. Trong phiên chiều cùng ngày, 16 tham luận được trình bày bằng tiếng Anh tại 2 phiên song song gắn với 2 tiêu chủ đề về Chính sách và đổi mới sáng tạo công nghệ (nói chung và ở địa phương) và Lãnh đạo và chính sách thúc đẩy an sinh xã hội.

Phát biểu khai mạc Hội thảo, GS.TS. Nguyễn Xuân Thắng, Ủy viên Bộ Chính trị, Giám đốc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Chủ tịch Hội đồng lý luận trung ương, đại biểu Quốc hội, nêu rõ ý nghĩa của Hội thảo khi diễn ra trong bối cảnh Việt Nam đang bước vào nửa sau của nhiệm kỳ Đại hội XIII của Đảng với phương châm “đổi mới mạnh mẽ mô hình tăng trưởng, cơ cấu lại nền kinh tế, công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, chú trọng đổi mới sáng tạo, thúc đẩy chuyển đổi số quốc gia, phát triển nền kinh tế số, xã hội số”. Để đạt được mục tiêu phát triển nhanh và bền vững, Việt Nam luôn quan tâm đầu tư, phát triển giáo dục, đào tạo và khoa học, công nghệ, nhờ đó, trong những năm qua đã mang lại kết quả nổi bật. Tuy nhiên, theo GS, TS Nguyễn Xuân Thắng, Việt Nam còn một khoảng cách khá lớn so với một số nước trong khu vực và các nền kinh tế phát triển trong lĩnh vực đổi mới sáng tạo và trong việc đưa đổi mới sáng tạo trở thành một động lực tăng trưởng chính của nền kinh tế. Để chủ động vượt qua được những thách thức trên, GS, TS Nguyễn Xuân Thắng nhấn mạnh 4 nhóm vấn đề, và 3 trụ cột của động lực phát triển dựa trên đổi mới sáng tạo của Việt Nam, trong đó, “*trên tất cả, yếu tố con người phải giữ vai trò quyết định*”.

Phát biểu khai mạc nhấn mạnh, cần thấy rằng, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số muốn thành công không đơn thuần chỉ dựa vào công nghệ, mà

cần dựa trên sự kết hợp giữa cả ba yếu tố: công nghệ, thể chế và con người. Sự kết hợp này trong quá trình chuyển đổi số đang làm thay đổi sâu sắc nội hàm về *chiến lược phát triển rút ngắn và về con đường phát triển “đi tắt, đón đầu”* của các quốc gia đi sau, trong đó Việt Nam.

GS.TS. Nguyễn Đức Khương, Chủ tịch AVSE Global - đại diện cơ quan phối hợp tổ chức Hội thảo nhấn mạnh trong bối cảnh thế giới đang phát triển công nghệ với tốc độ nhanh chóng, các nhà hoạch định chính sách, các nhà nghiên cứu, các nhà hoạt động thực tiễn cần phải cùng nhau tìm ra giải pháp để thu hẹp khoảng cách giữa xây dựng chính sách và thực thi chính sách phù hợp với hiện trạng và tiềm năng đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số ở Việt Nam; để tìm câu trả lời cho những câu hỏi sâu sắc mà thế giới đặt ra như: Làm thế nào để chúng ta khai thác tiềm năng của sự đổi mới sáng tạo? Làm cách nào để đảm bảo rằng các chính sách mà chúng ta tạo ra sẽ thích ứng và thúc đẩy thời đại kỹ thuật số này? Làm thế nào chúng ta có thể thu hẹp khoảng cách giữa việc xây dựng chính sách và việc thực hiện chính sách trong thực tiễn? Và tất nhiên, với sự xuất hiện của ChatGPT và các mô hình ngôn ngữ lớn khác, ranh giới đạo đức cho AI là gì?

Các hướng nội dung chính được tập trung triển khai tại các tham luận và các ý kiến trao đổi, thảo luận tại Hội thảo bao gồm:

- Cơ sở lý luận và thực tiễn của đổi mới sáng tạo; chuyển đổi số; năng lực dự báo và các giải pháp chính sách đột phá để duy trì động lực đổi mới sáng tạo trong bối cảnh số; về tính nhất quán và năng động trong tổ chức thực tiễn cho phù hợp với hiện trạng và tiềm năng đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số; năng lực hợp tác giữa các tổ chức trong nước và quốc tế; các cơ quan nghiên cứu lý luận với các cơ quan lãnh đạo, điều hành thực tiễn và doanh nghiệp; và nhu cầu phát triển lý luận, các lý thuyết luận giải và khái quát thực tiễn về đổi mới sáng tạo.

- Khuôn khổ chính sách, pháp luật hiện hành của quốc tế, trong nước, trung ương, địa phương, và doanh nghiệp về đổi mới sáng tạo trong bối cảnh chuyển đổi số; về chuyển đổi số; quản lý khoa học và công nghệ; vai trò của các cơ quan, tổ chức nhất định đối với quá trình đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số, như Chính phủ, Bộ Khoa học và Công nghệ, chính quyền địa phương, Trung tâm Đổi mới sáng tạo quốc gia Việt Nam (NIC) thuộc Bộ Kế hoạch và Đầu tư, các doanh nghiệp, bao gồm các doanh nghiệp công nghệ, các trường đại học,...

- Các khuyến nghị chính sách, kỹ năng lãnh đạo, quản lý để thay đổi nhận thức nhằm làm cho quá trình đổi mới sáng tạo trong bối cảnh chuyển đổi số được thực chất và hiệu quả; giải pháp về mô hình thực tiễn về lãnh đạo và chính sách để nâng cao năng lực khoa học - công nghệ quốc gia và hoàn thiện hệ thống đổi mới sáng tạo quốc gia, nâng cao năng lực hấp thụ tiến bộ khoa học và công nghệ để khoa học công nghệ và đổi mới sáng tạo thực sự trở thành động lực phát triển của Việt Nam trong thời gian tới, góp phần phát triển kinh tế - xã hội và phát triển bền vững; cải thiện Chỉ số đổi mới sáng tạo của Việt Nam trong bảng xếp hạng Chỉ số đổi mới sáng tạo toàn cầu (GII); tiếp tục phát huy vai trò và lợi thế của doanh nghiệp tư nhân và nước ngoài, vai trò của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh - với tư cách là trung tâm quốc gia đào tạo, bồi dưỡng về khoa học lý luận chính trị, khoa học lãnh đạo cho đội ngũ các nhà lãnh đạo, quản lý các cấp trong và ngoài hệ thống chính trị- trong thúc đẩy đổi mới tư duy và phản ứng chính sách về đổi mới sáng tạo trong bối cảnh chuyển đổi số; vai trò của các tổ chức khoa học, đào tạo như các trường đại học; vai trò của các tổ chức tư vấn quốc tế như AVSE Global,...

Cũng trong khuôn khổ của Hội thảo, Ban Tổ chức Hội thảo đã tổ chức cho các nhà khoa học quốc tế đi viếng Lăng Hồ Chủ tịch và thăm Khu di tích thuộc Phủ Chủ tịch ❖